

«Ευτυχία ή Ελευθερία;»

Περί Μονοκράτους, Αριθμοποίησης και Επανάστασης.

«Η εξουσία είναι της Ιστορίας η ευκοιλιότητα»,

Νίκος Καρούζος

Προς τι ο άνθρωπος;

Προς τι οι εξεγέρσεις του;

Η ιστορία το έχει δείξει με τον πιο καθαρό τρόπο:

Το ανθρώπινο ον είναι ικανό για τα πάντα, από την πιο δυσβάσταχτη κόλαση ως την πιο γενναιόδωρη ομορφιά.

...

Στη φουτουριστική δυστοπία του «Εμείς», ο Γιεβγκιένι Ζαμιάτιν φτιάχνει έναν κόσμο από αριθμοποιημένα πρόσωπα-και-σώματα, ανθρωποειδή μηχανοκίνητα, φαναστεκτομές και ονειρασθένεια¹.

Στο μέλλον του μέλλοντος των μηχανών ο Έρωτας είναι εξόριστος, η Φαντασία μια απειλητική ασθένεια που πρέπει άμεσα να αντιμετωπιστεί χειρουργικά και η Ελευθερία μια πρωτόγονη κατάσταση αφέλειας των ελαττωματικών μας προγόνων.

Στο Μονοκράτος η γραμμή παραγωγής του Τέιλορ είναι ο απόλυτος νόμος της ζωής και του θανάτου. Με απλές πράξεις αριθμητικής υπολογίζονται ψυχρά το ζειν και το θανείν, ως παράπλευρες και αναγκαίες απώλειες στον δρόμο προς την απόλυτη ευτυχία...

Οπότε το ερώτημα τίθεται ως εξής:

Ευτυχία ή Ελευθερία;

---

¹ Λέξεις φτιαγμένες από τον Ζαμιάτιν για το «Εμείς». Φανταστεκτομή: εγχείρηση αφαίρεσης της φαντασίας. Ονειρασθένεια: η ασθένεια των ονείρων.

Για τους Αριθμημένους (και όχι πια ανθρώπους) «η ευτυχία έρχεται όταν δεν υπάρχουν πια επιθυμίες, ούτε μία...και μετά τίποτα! Τελεία, ομοιομορφία, παντού! Εντροπία, ψυχολογική εντροπία!»

...

Γιατί, λοιπόν, η ελευθερία; Γιατί η κραυγή απελπισίας κι η αγωνία που δεν λένε να σωπάσουν...;

«Γιατί μόνο στις θερμικές αντιθέσεις υπάρχει ζωή, μόνο στη διαφορά θερμοκρασιών» υπάρχει δημιουργία.

Γιατί... «αν ο αριθμός των επαναστάσεων είναι άπειρος, πώς μπορεί να υπάρξει τελευταίος; Και πώς μπορείς να μιλάς για τελευταία επανάσταση; Δεν υπάρχει τελευταία. Οι επαναστάσεις είναι άπειρες²». Και μέσα στο στρόβιλο και το δύσκολο ρυθμό τους, μες στην καυτή τους λάβα και στο επικίνδυνα νέο που κάθε φορά κυοφορούν, εκεί μονάχα δικαιούμαστε να φανταστούμε έναν κόσμο φτιαγμένο στο ύψος των ονείρων μας.

Σάββας Στρούμπος

---

² Όλες οι φράσεις σε εισαγωγικά από τη θεατρική απόδοση του «Εμείς», μτφ. Δαυίδ Μαλτέζε.